

2945 2den Beh. af Lovf. om Undervisn. i de lærde Skoler i Danmark. 2946

saaledes, at de grammatiske og navnlig de syntaktiske Kategorier komme til en saadan Klarhed og Bevidsthed, at de kunne anvendes. Men jeg siger, at man i mine Tanker skal beholde latinff Stil i den bestedne Stilling, den nu har, som et Mittel til at forstaa Latin. Det er jo allerede, besynderligt, at idet man deler og siger: Vi vilde i de øverste Klasser have temmelig stærkt adskilte Retninger, for at Disciplene i hver Retning syldigere og kraftigere kunne forfølge den, de have valgt, udsletter man paa den ene Side den strengeste Prøve, det man hidtil har anset for den strengeste og vanskeligste Del, samtidig med at man siger: Vi vilde give Saget og den hele Retning og Kombinationen af Sag større Ro og større Raadighed. Ja, jeg tør ikke her i Thinget gaa ind i en omhyggelig Udvikling heraf, men jeg skal blot søge at antyde, hvad jeg mener. I ethvert Sprog beror Sikkerheden af Forstaaelsen paa en saadan grammatisff Kundskab, at man ikke blot løselig kan oversætte det, der gives, men at man veed: Det og det i mit Sprog vil paa det Sprog hedde saaledes, og da der nu staar denne Form og ikke hin, har jeg at oversætte det saaledes. Enhver, der alvorligt har gjort Prøven paa sig selv, f. Ex. i Fransff, vil vide, at en sikker og korrekt Oversættelse meget hyppigt beror paa, at han har tilegnet sig den fransff Syntax med en saadan Sikkerhed, som den kun kan indøves, naar man skriver Sproget i en vis Tid og i et vist Omfang. Men hvad der gjælder ved de nyere Sprog, hvor Ord oversættes med tilsvarende Ord, og hvor Sætningsbygningen i det Hele er den samme i de forskjelligte Sprog, gjælder i en ganske anden Grad med Hensyn til de gamle Sprog, og jeg forsikrer Dem, at efter min Overbevisning og min Erfaring — og jeg har en temmelig lang Erfaring i disse Sager — vil der ikke opnaas Sikkerhed og Korrekthed i Oversættelsen fra Latin til Danff, naar man ikke holder paa, at Disciplen saaledes skal klare sig de syntaktiske Regler og

tillige saaledes klare sig den hele Forskjel i Sætningsbygningen mellem Vort Sprog og de gamle Sprog, at han kan ikke skrive selvstændigt Latin, men kan, naar man forelægger ham et enkelt Stykke, og han kjender Oversættelsen af hvert enkelt Ord, bygge en rigtig Sætning deraf; og det er i Grunden det, der nu forlænges. De Herrer maa jo husse paa, at der ikke længere er Spørgsmaal om, at Disciplen skal have noget synderligt stort Ordforraad inde; han har jo Lov til at bruge det danff-latinsff Vexikon og kan altsaa slaa op og finde ethvert Ord. Man giver ham endogsaa, just for at prøve ham, Anvisning paa, hvorledes han skal bære sig ad; ved f. Ex. at prøve, om Disciplen kan udtrykke paa Latin: „med Tilfidsættelse af sin Pligt“ — hvilket i Latinen ikke udtrykkes ved et Substantiv — siger man til ham: Du skal udtrykke det ved det Verbum, som betyder: „at tilfidsætte“; lad mig se, om Du kan udtrykke det paa denne Maade; og idet man tvinger ham dertil, lærer man ham ogsaa, at, naar det omtalte Udtryk forekommer paa Latin, skal han ikke oversætte, som han først er tilbøielig til: „efter at have tilfidsæt sin Pligt“, men skal oversætte det saaledes: „med Tilfidsættelse af sin Pligt“. Det er det, der nu til dags er Betydningen og Nyttens af den latinsff Stil. Det er Indøvelsen af de latinsff Sprogformer til en saadan Sikkerhed, at den miltiggjør en Oversættelse, som ikke alene nogenlunde følger Sammenhængen, men som er bygget paa en klar Opfattelse af den paagjældende Sætning og dens Former. Man kan endnu mere indskrænke Opgaverne, og jeg er ogsaa tilbøielig til at gjøre Opgaverne endnu lettere. De, der have set de senere Mars latinsff Stilprøver, — men man kan jo rigtignok ikke vente, at Folk i Almindelighed skulle lægge meget Mærke dertil — vilde se, hvilken overordentlig Bøttelse der er foregaaet, naar de blot ikke strax vilde lægge Mærke til og tillægge det stor Betydning, at Opgaverne ere maaflte 2—3 Rinter længere nu end tidligere;